

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
**HOIDON JA HOIVAN PALVELUJEN
PERUSTEET**

Yhtymähallitus 1.2.2016

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.....	2
2. Kotona asumista tukevat palvelut (tukipalvelut).....	4
3. Omaishoito ja perhehoito.....	6
4. Kotihoito	7
4.1. Arviointijakso ja palvelupäätös	8
4.2. Tilapäinen ja säännöllinen kotihoito.....	8
Kotihoidon lääkejakelelu toteuttaminen	9
Omahoitaja (vastuuhoitaja).....	9
5. Palveluseteli	12
6. Tuettu asuminen/yhteisöasuminen.....	12
7. Asumis- ja hoivapalvelu	12
7.1. Asumis- ja hoivapalveluihin hakeutuminen ja myöntämisen perusteet	13
7.2. Palveluasuminen	13
7.3. Tehostettu palveluasuminen	14
7.4. Lyhytaikainen palveluasuminen ns. vuoroahoito	14
7.5. Laitospalvelu/hoivahoito	14
8. Sotaveteraanietuudet	14

Liite Suositukset vanhuspäalvelujen hoidon porrastuksesta Raahen seutukunnassa vuonna 2016

Johdanto

Vanhuspalvelulain ja sosiaalihuoltolain keskeisimpänä tarkoituksista on tukea ikään-
tyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja
omatoimisuuden vahvistamista. Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman laatusuosi-
tuksen Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi tavoitteena
on, että moni ikääntynyt saa asua omassa kodissaan riittävien palvelujen turvin.
Tavoitteena on, että 91-92 % yli 75-vuotiaista asuu omassa kodissaan. Tavoitteen
tukemiseksi hyvinvointikuntayhtymässä panostetaan hyvinvointia ja terveyttä edis-
täviin palveluihin.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä tuottaa kullekin jäsenkunnalleen (Raahen,
Pyhäjoki, Siikajoki) lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Palvelut
järjestetään alueen asukkaille lähipalveluina tai seudullisesti omana tai ostopalve-
luna sekä palvelusetelillä tuotettuna yhdenmukaisin toimintaperiaattein. Palvelujen
saatavuutta ja kohdentumista ohjaavat lainsäädäntö ja asetukset. Tärkeimpiä oh-
jaavia tekijöitä ovat vanhuspalvelulaki ja laatusuositus.

Hoidon ja hoivan palvelujen tarkoituksena on tukea ikääntyneiden kuntalaisten sel-
viytymistä omassa asuinympäristössään mahdollisimman pitkään. Palvelut suunni-
tellaan yksilöllisesti palvelutarpeiden pohjalta asiakkaan omia voimavaroja hyödyn-
täen. Palvelujen toimintaa ohjaavia ja ihmisarvoista ikääntymistä turvaavia eettisiä
periaatteita ovat itsemääräämisoikeus, voimavaralähtöisyys, osallisuus, yksilöllisyys
ja turvallisuus.

Hoidon ja hoivan palvelut jaetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin,
kotona asumista tukeviin palveluihin, kotihoidon palveluihin sekä ympärivuorokauti-
siin asumis- ja hoivapalveluihin.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävillä palveluilla pyritään tukemaan kotona asumista.
Palveluihin kuuluvat keskitetty neuvonta ja palveluohjaus, palvelutarpeen arviointi,
Ikäneuvola, hyvinvointia edistävät kotikäynnit, ikäihmisten poliklinikkatoiminta.

Kotona asumista tukevia palveluja ovat erilaiset tukipalvelut (ateria-, asiointi-, kul-
jetus-, saattaja-, siivous-, turva-, kylvetyspalvelu ja vaatehuolto sekä kuntouttava
päivätoiminta, omaishoito ja perhehoito).

Kotihoito on asiakkaan kokonaisvaltaista auttamista ja tukemista jokapäiväisessä
elämässä. Hyvinvointikuntayhtymän tuottamat kotihoitopalvelut kohdennetaan eni-
ten hoitoa ja hoivaa tarvitseville säännöllisen kotihoidon asiakkaille. Tilapäisen ko-
tihoidon palvelut tuotetaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Vaativa kotisairaanhoi-
to on ympärivuorokautinen palvelumuoto, jonka avulla mahdollistetaan sairaala-
tasoinen hoito kotona sekä vastataan kotihoidon asiakkaiden yöavuntarpeeseen. Mi-
käli säännöllisillä kotihoidon palveluilla ei voida taata turvallista asumista omassa
kodissa, asiakkailta on mahdollisuus tuettuun yhteisöasumiseen.

Ympärivuorokautisiin asumis- ja hoivapalveluihin sisältyy lyhytaikainen vuoro-
hoito, tehostettu palveluasuminen ja hoivahoito. Tehostetussa palveluasumisessa otetaan
käyttöön palveluseteli vuonna 2017. Asumis- ja hoivapalvelujen tavoitteena on tar-
jota kodinomaisissa ympäristöissä ympärivuorokautisia palveluja niille asiakkaille,
jotka eivät enää tehostetun kotihoidon palvelujen turvin selviydy arjesta kotona.

Raahen seudun
HYVINVOINTI-
KUNTAYHTYMÄ

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on kuvata palvelujen sisältö ja varmistaa yhte-näiset toimintakäytännöt kaikissa jäsenkunnissa. Palveluista tiedotetaan kuntayh-tymän internet-sivuilla www.ras.fi ja palveluja voi hakea myös NettiRassin www.nettirassi.fi kautta.

Hoidon ja hoivan palvelut

1. Hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut

Kunnan asukkaiden saatavilla on neuvontaa ja ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Ikääntyneille henkilöille annetaan ohjausta tarjolla olevien hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista edistävien palvelujen käyttöön.

Ikääntyvän väestön neuvonta ja palveluohjaus on järjestetty **NeuvoNurkka**-toiminnon alle keskitetysti aihealueittain: yleinen neuvonta ja ohjaus, muistiasiat, veteraanasiat, asumispalvelut ja omaishoidon tuki. Ohjaus on maksutonta ja sitä on mahdollista saada puhelimitse, toimistolla, kotikäynneillä ja NettiRassin kautta.

Palvelutarpeen selvittämisellä ja arvioinnilla tuetaan asiakkaan **itsenäistä** selviytymistä hänen omia voimavarojaan hyödyntäen. Palvelutarpeen arviointi aloitetaan viipymättä tai viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas tai hänen laillinen edustajansa on sitä pyytänyt ja kyseessä on yli 75-vuotias henkilö tai henkilö, joka saa Kelan maksamaa ylintä hoitotukea.

Palvelutarpeen arvioinnin tekee palveluohjaaja. Tarvittaessa palveluohjaaja hyödyntää palvelutarpeen arvioinnissa fysioterapeutin, sairaanhoitajan tai moniammatillisen tiimin osaamista. Palvelutarvetta selvitetessä huomioidaan asiakkaan tarpeen mukaan omaisten / läheisten antama apu sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelut.

lääkkään henkilön toimintakyky arvioidaan monipuolisesti haastattelemalla asiakasta/ omaista sekä havainnoimalla asuinympäristöä. Arvioinnin tukena käytetään tarvittaessa luotettavia toimintakykymittareita. Toimintakyvyn arvioinnissa huomioidaan iäkkään henkilön olemassa olevat voimavarat ja se, miten hän selviytyy päivittäisistä toiminnoista itsenäisesti ja missä hän tarvitsee ulkopuolista apua. Palvelutarpeen arvioinnissa otetaan huomioon henkilön fyysisen toimintakyvyn lisäksi myös hänen kognitiivinen, sosiaalinen ja psyykinen toimintakykynsä. Ikäihmisten hoidon ja palvelun laatusuosituksessa korostetaan ikääntyneen omaa osallisuutta palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Hänen näkemyksensä, mielipiteensä ja toiveensa kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Ikäneuvolatoiminta on suunnattu riskiryhmille, joiden hyvinvointi, terveys ja toimintakyky on alentunut tai vaarassa alentua. Palvelu aloitetaan omaishoitajien terveystarkastuksilla vuonna 2016 keskitettynä palveluna. **Aikuisneuvola** on tarkoitettu henkilöille, jotka täyttävät 65 vuotta. Asiakkaat saavat kutsun terveystarkastukseen. Aikuisneuvolassa suoritetaan laaja-alainen terveystarkastus sekä kannustetaan ikääntyvää ottamaan vastuuta hyvinvoinnistaan omista voimavaroistaan lähtien. Palvelut sisältävät terveystarkastuksen lisäksi ohjausta, neuvontaa ja tarpeen mukaan ohjauksen mm. lääkärin tai hoitajan vastaanotolle tai kuntoneuvolaan.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä kotikäyntejä (HYKO) tekee fysioterapeutti 75 vuotta täyttävälle, ei- palvelujen piirissä oleville kuntalaisille. Kotikäynnillä

tehdään laaja-alainen toimintakyvyn arviointi. Käynnin yhteydessä kartoitetaan myös kodin turvallisuutta ja kodinmuutostöiden tarvetta. Kodinmuutostöihin voi hakea avustusta kuntien tekniseltä toimelta.

Ikäihmisten poliklinikalla tutkitaan, diagnosoidaan ja hoidetaan muistisairaita asiakkaita. Poliklinikalle tullaan lääkärin läheteellä. Palvelu sisältää tutkimuksen ja hoidon lisäksi myös palveluohjausta ja neuvontaa omaisille muistisairauksiin liittyen.

Poliklinikan tai kotihoidon muistihoidajan tekemään CERAD-muistitestiin voi hakeutua itsenäisesti varaamalla ajan ikäihmisten poliklinikalta. Testitulosten perusteella ohjelmoidaan tarvittavat jatkotutkimukset. Muistihoidajalle voi lähettää viestiä myös NettiRassin kautta. Ikäihmisten poliklinikka sijaitsee toimintakeskus Kreivinajassa.

Apuvälineiden lainaus on keskitetty apuvälineyksikköön, joka sijaitsee Raahen terveyskeskuksen yhteydessä. Apuvälineitä annetaan kuntayhtymän toiminta-alueen asiakkaille kotiin sekä lyhyt- että pitkäaikaiseen lainaan. Lainattavia apuvälineitä ovat lähinnä liikkumista ja päivittäisiä toimintoja helpottamaan tarkoitettut välineet mm. kävelykepit, kyynärsauvat, rollaattorit, pyörätuolit, WC istuimen ja sängyn korotukset. Asiakkaan tulee käyttää myös hoidon kannalta olennaisia apuvälineitä (esim. hoitosänky, nostolaite jne.). Apuvälineiden käytöllä taataan mahdollisimman hyvä asiakkaan turvallisuus ja kotihoidon työntekijän työturvallisuus hoitotilanteissa. Pienapuvälineiden lainauksesta huolehtii pääsääntöisesti toimintaterapeutti. Apuvälinepalvelut ja -lainaus ovat asiakkaille maksuttomia.

Kuntayhtymällä ei ole apuvälineille kotiinkuljetuspalvelua, joten apuvälineen noutamisesta ja palauttamisesta vastaa asiakas itse. Ruukkiin, Pyhäjoelle, Siika-joelle ja Vihantiin menevät apuvälineet kuljetetaan säännöllisesti kuntien terveysasemille, joista asiakkaat voivat ne sopimuksen mukaan noutaa. Ko. kuntien asukkaat voivat myös palauttaa lainaamansa välineet omille terveysasemilleen. Apuväline palautetaan heti käyttötarpeen päätyttyä. Apuvälineessä tulee näkyä ainakin asiakkaan nimi, etenkin jos apuväline palautetaan muualle kuin Raahen Apuvälinekeskukseen. Palauttamatta jääneistä ja tahallaan rikotuista apuvälineistä asiakkaalta peritään apuvälineen hankintahinta.

Apuvälineiden huollosta vastaa tekninen huolto, puh. 044 439 4451.

Fysioterapian tavoitteet muodostuvat yksilön tarpeista liikkua ja toimia omassa elinympäristössään ja selviytyä jokapäiväisen elämän vaatimuksista. Toiminnassa painotetaan asiakkaan omaa aktiivisuutta ja sitoutumista jo fysioterapian suunnitteluvaiheessa sekä koko terapiaprosessin ajan. Ohjaus- tai hoitokerta toteutuu vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa yksilö- tai ryhmäohjauksena joko yhdessä terapeutin kanssa tai moniammatillisessa yhteistyössä. Neuvonnan ja ohjauksen, terapeuttisen harjoittelun sekä manuaalisen ja fysikaalisen terapian keinoin tuetaan ja valmennetaan asiakasta kuntoutumisessa.

Kuntoutuksen ohjaus on asiakkaan ja hänen lähiyhteisönsä tukemista, ohjausta ja neuvontaa. Kuntoutuksen ohjaaja voi tehdä kotikäyntejä tai hänet voi tavata toimistossa, jolloin selvitetään ja arvioidaan asiakkaan kokonaistilanne, toimintakyky ja kuntoutusmahdollisuudet. Tapaamisen aikana suunnitellaan kuntoutusprosessi ja arvioidaan palvelujen tarvetta. Kuntoutuksen ohjaaja tekee tarvitta-

essa lausuntoja asiakkaan toimintakyvystä ja kuntoutuksen tarpeesta, seuraa kuntoutuksen toteutumista ja arvioi kuntoutuksen vaikutuksia.

Hoitotarvikejakelusta annetaan korvauksetta kotona asuville kuntalaisille heidän sairaanhoidon ja omatoimisen selviytymisen kannalta tarpeellisia sairaanhoidotarvikkeita ja välineitä. Hoidon ja sairauden seurannassa tarvittavien hoitotarvikkeiden jakelu perustuu yksilölliseen tarpeeseen, jonka määrittelee hoitava lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen. Saamisen ehtona on, että hoitotarvikkeiden ja -välineiden tarpeen arvioidaan olevan pitkäaikainen, yli kolme kuukautta kestävä. Hoitotarvikkeet myönnetään erillisen ohjeen mukaisesti.

2. Kotona asumista tukevat palvelut (tukipalvelut)

Kotona asumista tukevien tukipalvelujen avulla tuetaan iäkkään henkilön kotona asumista ja toimintakyvyn säilymistä. Kotona asumista tukevat tukipalvelut tuottaa suurelta osin yksityinen tai kolmas sektori. Hyvinvointikuntayhtymä ohjaa iäkkäitä henkilöitä palvelujen piiriin hakeutumisessa. Asiakkaita ohjataan käyttämään **yksityisten palveluntuottajien palveluja, jotka voivat antaa palvelut arvonlisäverottomina**, mikäli yritys on Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymässä hyväksytty palvelun tuottajaksi.

Tukipalveluja ovat ateria-, asiointi-, kuljetus-, saattaja-, siivous-, turva-, kylvely- ja vaatehuoltopalvelut sekä kuntouttava päivätoiminta. Kotona asumista tuetaan myös omaishoidolla ja perhehoidolla.

Kotona asuvien ikääntyneiden **ateriapalvelu** toteutetaan ensisijaisesti palvelukeskuksissa, joissa on mahdollisuus ruokailla edulliseen eläkeläishintaan.

Kotiin kuljetettava ateria on mahdollista vain silloin, kun ikääntynyt ei kykene liikkumaan kodin ulkopuolella. Ateriapalvelun tavoitteena on tukea asiakkaan säännöllistä ravinnonsaantia. Ateriapalvelussa huomioidaan erityisruokavaliot. Lisäksi palvelulla tuetaan asiakkaan itsenäistä selviytymistä kotona.

Ateriapalvelu voidaan myöntää tilapäisesti esim. asiakkaan sairaalasta kotiutumisen jälkeen kuntoutumisen ajaksi tai se voidaan myöntää toistaiseksi. Kotiin kuljetettava ateria on mahdollista saada 7 päivänä viikossa, perjantaisin kuljetetaan viikonlopun ateriat. Lämpimänä ateria kuljetetaan pääsääntöisesti arkipäivisin.

Asiointin ja kaupassa käynnin hoitaa asiakas itse, hänen omaisensa/läheisensä, tai ostaa palvelun yksityiseltä palvelun tuottajalta tai järjestöltä. Mikäli asiointipalvelua järjestää ulkopuolinen taho, asiakkaan tulee avata tili kauppaan.

Mikäli kotihoito hoitaa apteekkiasioinnit, tapahtuu se pääosin keskitetysti siten, että kotihoito tekee tilauksen apteekkiin ja lääkkeet haetaan apteekista erikseen sovittuna päivänä. Kotihoito voi sopia apteekin kanssa, että apteekki toimittaa lääkkeet kotihoidon tiloihin, josta kotihoito toimittaa ne asiakkaalle. Apteekkiin avataan asiakkaan nimellä tili lääketoista varten. Asiakasta pyydetään tekemään laskunmaksua varten suoraveloitussopimus pankin kanssa.

Sosiaalihuoltolain mukainen **kuljetuspalvelu** on tarkoitettu ensisijaisesti henkilölle, joka asuu taajaman ulkopuolella yksin ja jonka toimintakyky on merkittävästi alentunut. Kuljetuspalvelun tavoitteena on asiointimahdollisuuden turvaaminen kerran viikossa kunta- tai kyläkeskukseen. Kuljetuspalvelua myönnetään

8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, ensisijaisesti ryhmäkuljetuksina. Ryhmäkuljetukset kootaan kunnissa asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Mikäli ryhmäkuljetusta ei voida hakijalle järjestää, hakija asuu yksin eikä hänellä ole sosiaalista verkostoa, voidaan kuljetuspalvelua myöntää yksilökuljetuksena erityisellä harkinnalla myös toimintakykyä ylläpitävään toimintaan. Yksilökuljetuksena myönnetään 24 yhdensuuntaista matkaa vuodessa. Kulkualueena on oman kunnan alue. Kuljetuksessa käytetään taksikorttia. Kuljetuspalvelua ei myönnetä asiakkaalle, jonka bruttotulot ylittävät 1170 €/kk.

Asiakkaan omavastuu määräytyy linja-autoliikenteen maksutaulukon ja matkan pituuden mukaisesti. Palvelua haetaan yli 65-vuotiaiden osalta oman alueen kotihoidon palveluesimieheltä ja alle 65-vuotiaiden osalta vammaispalvelun sosiaalityöntekijältä.

Omaiset, vapaaehtoistyöntekijät tai yksityiset palveluntuottajat toimivat **saattajina** esim. asiakkaan sairaalakäynneillä. **Ulkoiluapua** tarvitseva asiakas ohjataan käyttämään kuntien/kaupungin järjestämiä liikuntapalveluja tarvittaessa vapaaehtoistyöntekijöiden tukemana tai käyttämällä yksityisiä palveluja ja/tai osallistumaan ohjattuihin ulkoilutapahtumiin.

Siivousapua tarvitseva asiakas ohjataan käyttämään yksityisiä siivouspalveluja, jolloin hänellä on mahdollisuus ostaa palvelu arvonlisäverottomana ja hyödyntää kotitalousvähennys. Kotihoidon työntekijät huolehtivat säännöllisen kotihoidon asiakaskäynneillään asunnon päivittäisestä siistimisestä kuten tiskaus, roskien vienti, lakanoiden vaihto ja wc:n puhdistaminen. Asiakas osallistuu asuntonsa siistimiseen voimavarojensa mukaan.

Turvapuhelin ja siihen liitettävät lisälaitteet (esim. ovi- ja mattohälytin) on tarkoitettu ensisijassa asiakkaalle, jolla on kaatumistaipumuksia, toimintakyky alentunut huomattavasti tai joka kokee olonsa turvattomaksi. Tavoitteena on saada nopeasti apu kotiin hätätilanteessa sekä luoda turvallisuutta. Asiakasta ohjataan ja autetaan turvalaitteiden hankinnassa ja kannustetaan laitteiden käyttöönotossa. Kuntayhtymän palveluna myönnetty turvapuhelin ja siihen liittyvät lisälaitteet ja niistä lähtevät hälytykset ohjataan yksilöllisesti joko omaiselle tai kotihoidolle. Asiakkaan tulee luovuttaa ambulanssin käyttöön yksi avain, jonka säilytys on kuntakohtaisin järjestelyin ympärivuorokautisen toiminnan yksiköissä.

Asiakas voi myös itse ostaa/vuokrata turvapuhelimen, jolloin hälytykset ohjataan esim. omaiselle tai yksityiselle palveluntuottajalle. Kuntayhtymä ei voi tuolloin ottaa vastaan hälytyksiä.

Kotona asumista voidaan tukea myös muilla hyvinvointiteknologian välineillä ja laitteilla, joita on esitelty KÄKÄTE-projektin julkaisuissa. Muistamattomille tulee harkita myös passiivisia hälyttimiä.

Kylvetyspalvelua järjestetään asiakkaalle, mikäli hänellä ei ole asianmukaisia pesutiloja kotona tai pesutilat ovat turvallisen liikkumisen kannalta esteelliset. Kylvetyspalvelu toteutetaan kuntayhtymän palveluyksiköissä. Käynnit sovitaan säännöllisiksi esim. joka viikko/joka toinen viikko. Asiakas vastaa kuljetuksesta.

Vaatehuolto järjestetään pesulapalveluna, jolloin asiakas vastaa kustannuksista itse. Säännöllisen kotihoidon asiakkaan vaatehuolto toteutetaan asiakkaan kotona. Päivätoiminnan asiakkaille järjestetään tarvittaessa vaatehuolto päivätoi-

minnan tiloissa, mikäli asiakkaalla ei ole mahdollisuutta hankkia pyykinpesukonetta kotiinsa.

Kuntouttava päivätoiminta on tarkoitettu ensisijaisesti yksin asuville asiakkaille, jotka tarvitsevat sosiaalisia kontakteja, kuntouttavaa toimintaa ja virikkeitä kotona selviytymiseen tai omaishoitajan vapaata. Tavoitteena on edistää, tukea ja kohottaa asiakkaan terveyttä, toimintakykyä, elämänlaatua sekä itsenäistä kotona selviytymistä sekä ehkäistä sosiaalisten riskien syntymistä. Päivätoiminnassa asiakkaille tuotetaan sopimuksen mukaan kotisairaanhoidon palveluja, kuten verinäytteiden ottaminen ja esimerkiksi Marevan-hoitoasiakkaiden INR-seurantaa sekä verenpaine seurantaa. Päivätoimintamaksu sisältää päivän ohjelman, lounaan, päiväkahvin sekä asiakkaan henkilökohtaisen kuntouttavan toimintasuunnitelman toteuttamisen. Kuljetuksesta asiakas maksaa erikseen kuntayhtymän määrittämän päivätoimintakuljetusmaksun. Päätöksen päivätoimintapalvelun myöntämisestä tekee kotihoidon palveluesimies. Päivätoiminta myönnetään määräaikaisena palveluna.

3. Omaishoito ja perhehoito

Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jota myönnetään resurssien puitteissa. Sillä tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja/tai palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Omaishoidon rahallinen tuki jaetaan neljään maksuryhmään hoidon vaa-tivuuden ja sitovuuden perusteella. Päätöksenteon pohjana käytetään kokonaisu-tilanteen arvioinnin lisäksi erilaisia toimintakykymittareita.

Omaishoitajalla on lakisääteisesti oikeus pitää vapaata kolme vuorokautta sel-laista kalenterikuukautta kohti, jolloin hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin kes-keytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti. Vapaapäivien pitäminen pyri-tään mahdollistamaan kaikille omaishoitajille sijaishoidon, perhehoidon, päivä-toiminnan tai vuorohoitajakson avulla.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallitus määrittää vuosittain omaishoidontuen myöntämisperusteet ja euromäärät. Omaishoidon taloudellisen tuen myöntämisestä päättää kotiin annettavien palvelujen tulosityksikön johtaja.

Ikäihmisten perhehoidolla tarkoitetaan ikääntyneen henkilön hoitoa, huolenpi-toa ja asumisen järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella perhehoitajana toimi-van henkilön yksityiskodissa. Perhehoito antaa perhehoidossa olevalle mahdolli-suuden hyvään elämään perheessä ja läheisiin ihmissuhteisiin.

Perhehoito on sopiva hoivapalvelumuoto erityisesti omaishoidon turvin kotona asuville ikääntyneille, kotihoidon ja läheisverkoston turvin kotona asuville ikään-tyville, joille on sovittu säännölliset vuorohoitajakset hoito- ja palvelusuunni-telmassa, sairaalasta kotiutuville ja palveluasumispaikkaa odottaville ikääntyvil-le henkilöille. Perhehoito voi olla pitkäaikaista tai lyhytaikaista. Yhtymähallitus vahvistaa perhehoidon toimintaohjeen. Tällä hetkellä hyvinvointikuntayhtymän alueella on tarjolla vain lyhytaikaista perhehoitoa ja sitä tuottaa kaksi perhehoi-tajaa. Ikäihmisten perhehoitajaksi voidaan hyväksyä vain sellainen henkilö, joka on käynyt Perhehoitoliiton mukaisen ennakkovalmennuskurssin.

Perhehoito perustuu yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Hyvinvointi-kuntayhtymä hyväksyy perhehoitajan ja -kodin. Hyvinvointikuntayhtymässä tehdään aina päätös perhehoitoon sijoitettavalle asiakkaalle. Päätöstä tehtäessä noudatetaan yhtymähallituksen vahvistamia vuorohoidon myöntämisperusteita.

4. Kotihoito

Kotihoidon asiakkaita voivat olla henkilöt, jotka tarvitsevat tukea kotona selviytyäkseen mm. alentuneen toimintakyvyn, pitkäaikaissairauden, vamman, kehitysvamman tai muistisairauden vuoksi. Palvelut muodostuvat sosiaalihuoltolain mukaisesta kotipalvelusta ja terveydenhuoltolain mukaisesta kotisairaanhoidosta. Palvelun myöntää kotihoidon palveluesimies yhtymähallituksen hyväksymien kriteerien mukaisesti ja palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Kotihoidon palveluja annetaan yksilöllisesti kunkin asiakkaan tarpeisiin perustuen ja palvelut kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Hyvinvointikuntayhtymän kotihoidon palvelut kohdennetaan kaikkein eniten apua tarvitseville asiakkaille.

Kotihoito tukee asiakkaan itsenäistä kotona selviytymistä erilaisin hoito- ja hoivapalveluin, joka on asiakkaan kokonaisvaltaista auttamista ja tukemista jokapäiväisessä elämässä. Kotihoito huolehtii asiakkaan perushoidosta sekä turvallisen ja asianmukaisen kotiympäristön ylläpidosta (mm. ruokailusta, hygieniasta ja pukeutumisesta huolehtimista sekä avustamista). Kotihoito pitää sisällään myös sairaanhoitoa kuten lääkehoito ja terveydentilan seuranta. Kotihoito pyrkii yhteistyössä omaisten ja muiden palveluntuottajien kanssa mahdollistamaan asiakkaan kotona asumisen sairauksista ja/tai toimintakyvyn alentumisesta huolimatta mahdollisimman pitkään.

Työntekijät ovat koulutukseltaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, kodinhoitajia, lähihoitajia ja sairaanhoitajia. Kotihoidon palvelut tuotetaan lähipalveluina kuntayhtymän alueen kunnissa ja kuntakeskuksissa moniammatillisena tiimityönä. Kotihoidon tiimit muodostuvat tietylle alueelle ja tietyistä asiakkaista sekä tietyistä työntekijöistä. Kotihoidon toiminta-aika on kaikkina viikonpäivinä klo 07-21.00.

Kotihoidon henkilöstö kuuluu tunnistejärjestelmään, jonka kuvallisesta kortista voi varmistaa henkilökuntaan kuuluvat. Kotihoidossa on käytössä terveystoimen kanssa yhteinen sähköinen potilastietojärjestelmä. Tämän vuoksi kaikilta kotihoidon asiakkailta pyydetään suostumus (osittaiseen) oikeuteen nähdä terveystietoja. Kotihoidon käytössä on myös toiminnanohjausjärjestelmä. Työntekijät saavat henkilökohtaisiin matkapuhelimiin päivittäiset asiakaskäynnit ja ajat, jotka on suunniteltu keskitetyksi koko kuntayhtymän toiminta-alueella. Kotihoidon työntekijät kirjaavat matkapuhelimiin päivittäiset kirjaukset ja tilastoinnit asiakkaiden kotona. Asiakkaalla on oikeus tarkistaa häntä koskevat tiedot. Kaikessa toiminnassa noudatetaan vaitiolo- ja salassapitovelvollisuutta.

4.1. Arviointijakso ja palvelupäätös

Palvelujen aloitusvaiheessa kotihoidon asiakkaille myönnetään määräaikainen enintään neljän viikon mittainen kotihoidon kuntouttava arviointijakso. Arviointijakson aikana selvitetään moniammatillisesti asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumisen mahdollisuutta ja kotona selviytymistä. Arviointijakson aikana asiakkaan kokonaisvaltaista kuntoutumista tuetaan ja hänelle järjestetään tarpeenmukainen hoito ja palvelut. Toimintakykyä mitataan erilaisin toimintakykymittarein ja testein.

Arviointijakson tavoitteena on lisätä asiakkaan terveyttä, hyvinvointia, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Jakson päättyessä arvioidaan asiakkaan kotona selviytymistä ja palvelun tarvetta. Asiakkaalle kerrotaan eri palveluntuottajatahojen palveluista ja tarvittaessa myönnetään säännöllisen kotihoidon palvelut. Kotihoidon palveluesimies tekee palvelupäätöksen palvelutarpeen arviointijakson ja tekemänsä kotikäynnin perusteella. Kotihoidon palvelujen myöntämisestä tehdään kirjallinen päätös. Myös kielteinen päätös tehdään kirjallisena. Jos asiakkaan kotihoidon palvelujen tarve muuttuu, eikä asiakas tarvitse kotihoidon palveluja, tehdään kirjallinen päätös palvelujen ja hoidon lopettamisesta.

4.2. Tilapäinen ja säännöllinen kotihoito

Tilapäistä kotihoitoa voidaan myöntää, kun asiakas tarvitsee hoitoa ja palveluja lyhytaikaisesti. Mikäli asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ei tule esiin säännöllisen kotihoidon palvelujen tarvetta, asiakas ohjataan pääsääntöisesti yksityisen palveluntuottajan palveluihin. Tilapäistä kotihoidon palvelun tarvetta voi olla esim. sairaalasta kotiutustilanteessa. Ellei alueella/kunnassa ole saatavilla yksityisen palveluntuottajan palveluja, asiakkaalle myönnetään tilapäiset kotihoidon palvelut hyvinvointikuntayhtymän toimesta.

Säännöllisen kotihoidon palvelut suunnataan asiakkaille, joilla on jatkuva ja säännöllinen kotihoidon palvelujen tarve ja joka on todettu arviointijakson aikana. Säännöllinen kotihoito sisältää kotisairaanhoidon ja/tai kotipalvelun palvelut.

Asiakkaalle laaditaan kirjallinen **hoito- ja palvelusuunnitelma** yhdessä asiakkaan, hänen omaisensa ja kotihoidon kesken. Suunnitelmassa asiakkaalle sovitetaan palveluaika, joka käytetään asiakkaan palveluun ja hoitoon sekä sovitaan palvelun tarkemmat sisällöt. Palvelut ja hoito sisältävät aina myös asiakkaan kotona mobiili (matkapuhelin) -laitteella asiakastietojärjestelmään tehtävät päivittäiset kirjaukset. Kaikki osapuolet noudattavat hoito- ja palvelusuunnitelmaa, jota voidaan muuttaa ainoastaan yhteisesti sopimalla. Kotihoidon asiakasmaksu määräytyy hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittujen palvelujen mukaan aikaperusteisesti. Samaa periaatetta noudatetaan myös palvelusetelissä.

Kotona asumisen edellytyksenä on, että asiakkaan toimintakyky ja sairaudet soveltuvat kotona hoidettaviksi ja kotiolosuhteet ja asuinympäristö vastaavat hänen toimintakykyään ja tukevat omalta osaltaan kotona selviytymistä sekä palvelujen toteuttamista. Asiakkaalla tulee olla käytössään mahdollisuuksien mukaan

tarpeenmukaiset apuvälineet sekä muuta hyvinvointiteknologiaa. Asiakasta ohjataan apuvälineiden käytössä.

Vaativa kotisairaanhoido (Gellman-tiimi) mahdollistaa sairaalatasoisen hoidon asiakkaan kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa. Lisäksi vaativa kotisairaanhoido vastaa pääsääntöisesti kotona asuvien säännöllisen kotihoidon asiakkaiden yöavun tarpeeseen. Turvapuhelin hälytykset tulevat Gellman-tiimiin klo 20.30 - 07.00. Vaativan kotisairaanhoidon asiakkaaksi pääsee lääkärin tai kotihoidon palveluesimiehen arvion perusteella. Vaativa kotisairaanhoido toimii seitsemänä päivänä viikossa 24 h/vrk.

Kotihoidon lääkejakehun toteuttaminen

Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden lääkejakehu voidaan toteuttaa sairaanhoito- palveluna hyvinvointikuntayhtymän kustantamana annosjakehuna tai kotihoidon henkilöstön tekemänä. Lääkkeenjako suoritetaan ensisijaisesti annosjakehuna, joka on myös asiakkaan kannalta turvallisin ja edullisin vaihtoehto.

Kotihoidon sairaanhoitaja arvioi seuraavien kriteerien pohjalta kuuluuko asiakas hyvinvointikuntayhtymän järjestämän lääkejakehun piiriin:

- asiakas ei sairauden tai fyysisesti/psykkisesti alentuneen toimintakyvyn takia selviydy lääkehoidon jokapäiväisestä toteuttamisesta itsenäisesti tai omaisten avulla (esim. muisti tai mielenterveysongelmasta johtuva toimintakyvyn aleneminen)
- asiakas tarvitsee ohjausta ja valvontaa lääkehoidon toteuttamisessa
- asiakas ei kykene itsenäisesti tai omaisten avustamana toteuttamaan lääkkeenjakeho dosettiin
- asiakas ei suoriudu ilman apua lääkehoidon toteuttamisesta tai jostakin sen osa-alueesta: esim. dosettiin jakeho, lääkkeen oton muistaminen, pakkausten tai dosetin avaaminen, oikea annostelu, injektioiden laitto, voiteiden levittäminen jne.
- lääkehoido ei toteudu ilman kotihoidon huolehtimaa kokonaisvaltaista lääkehoido
- asiakas tai omainen ei pysty kulkemaan itsenäisesti tai kuljetuspalveluilla asioimaan apteekkiin tai muut henkilöt eivät voi hoitaa asiakkaan apteekki- asioita hänen puolestaan (omaiset, naapurit, ystävät)

Asiakkaan lääkkeiden jakehu sisältyy kuukausittain perittyyn kotihoidon asiakas- maksuun seuraavasti: jos lääkkeitä on 6, tai vähemmän aikaperusteiseen asiak- kaan kuukausimaksuun lisätään aikaa 1 tunti, jos lääkkeitä on yli 6, lisätään kuu- kausimaksuun 2 tuntia.

Omahoitaja (vastuuhoitaja)

Mikäli arviointijakson päättyessä asiakkaalla todetaan säännöllisen kotihoidon tarve, omahoitaja laatii hoito- ja palvelusuunnitelman yhdessä asiakkaan, omais- ten ja muiden mahdollisesti asiakkaan hoitoon osallistuvien läheisten kanssa. Hoito - ja palvelusuunnitelma käsittää sekä asiakas- että potilaslain tarkoittamat

suunnitelmat. Omahoitaja tarkistaa hoito- ja palvelusuunnitelman asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa tai vähintään puolivuosittain. Asiakkaan tulee omalta osaltaan sitoutua ja osallistua hoito- ja palvelusuunnitelman toteuttamiseen. Omahoitajan tehtävät on kirjattu erilliseen käsikirjaan.

4.3. Kotihoidon toimintakäytännöt

Kotihoidon palvelujen piiriin voidaan ottaa asiakas, jonka toimintakyky on selkeästi alentunut. Kotihoidon asiakas tarvitsee apua henkilökohtaisissa perustoinnoissa, joita ovat ruokailut, peseytyminen, wc-käynnit, pukeutuminen ja muu perushoito sekä lääkehoidon toteutus. Asiakkaan toimintakyky on mitattu ja RAVA-arvo on 2 tai yli tai asiakkaalla on todennettavissa oleva muu hoidon tarve kuten:

- muistihäiriö,
- vammaisuus,
- mielenterveys- ja/tai päihdeongelma
- sairaus tai alentunut toimintakyky, joka vaatii sairaanhoitoa eikä asiakas kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveystalvaeluja
- omaishoidettava, jonka omainen tarvitsee oman jaksamisensa tueksi kotihoidon palveluja

Asiakas voidaan myös ohjata vaihtoehtoihin toimintoihin kuten kuntouttavaan päivätoimintaan tai lyhytaikaishoitoon. Kotihoito ohjaa asiakasta erilaisissa tukipalvelujen ja vaihtoehtoisten palvelujen saamisessa ja tarvittaessa selvittää, ohjaa ja neuvoo lisäpalvelujen hankkimisessa.

Kotihoidon palvelujen piiriin ei voida ottaa asiakasta, joka ei itse halua palvelua, vaikka ymmärtäisi sen merkityksen hoitonsa kannalta ja, jonka aggressiivisuus ja/tai päihtymistila estää hoidon toteuttamisen tai aiheuttaa työturvallisuusriskin. Päihtyneen asiakkaan vointi, yleistila ja hoidon tarve arvioidaan, jos se on turvallisuusnäkökohdat huomioiden mahdollista, ja käynti tehdään myöhemmin. Mikäli asiakkaan hoito vaatii jatkuvaa ja välitöntä seurantaä eikä asiakkaan omaisilla tai läheisillä ole mahdollisuutta osallistua hoitamiseen ei kotihoidon palvelu ole oikea palvelumuoto vaan palvelu ja hoito tulee järjestää asumis- ja hoivapalveluissa.

Asiakkaan voimavarojen hyödyntäminen ja kuntouttava työote tarkoittaa sitä, että asiakkaan puolesta ei tehdä asioita, jotka hän itsekin pystyy tekemään. Asiakasta tuetaan näissä toiminnoissa ja autetaan vain tarvittaessa. Kuntouttavan työotteen avulla tuetaan asiakkaan jäljellä olevia voimavaroja ja korostetaan ihmisen aktiivisuutta ja omatoimisuutta. Asiakkaan toimintakyky huomioiden asiakas tekee itse tai hoitajan kanssa yhdessä mm. seuraavia asioita: paidan napitus, postin haku, tiskaus, vuoteen sijaus, pölyjen pyyhkiminen jne. Kuntouttavaan työotteeseen kuuluu myös ulkoilun/liikunnan järjestäminen huomioiden kotihoidon mahdollisuudet ja asiakkaan toimintakyky.

Omaisten osallistuminen asiakkaan hoitoon ja huolenpitoon on tärkeää ja se edistää asiakkaan hyvinvointia. Omaiset ovat mukana asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman laadinnassa, ja suunnitelmaan kirjataan heidän osallistumisensa hoidon toteuttamiseen. On toivottavaa, että omaiset ilmoittavat kotihoidon palveluesimiehelle tai kotihoidon päivystyspuhelimeen etukäteen, mikäli he ovat asiakkaan luona hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittuina aikoina, jotta vältty-

tään tarpeettomilta kotihoidon käynneiltä. Asiakas on itse nimennyt omaisistaan yhden henkilön **yhdyshenkilöksi** kotihoidon ja omaisten välille, joka toimii yhdyshenkilönä muille omaisille asiakkaan asioissa.

Ilta- ja viikonlopputyössä kotihoidon tehtävät rajataan välttämättömiin. Yöllä tapahtuvat turvapuhelin hälytykset ohjautuvat hälytysten vastaanottokeskuksen kautta Raahessa omaiselle tai Gellman-tiimille, Pyhäjoella suoraan Jokikartanon palvelukeskukseen ja Siikajoella omaiselle tai Gellman-tiimille sekä Siikajoen kylällä Palvelukeskus Puistolaan.

Asiakkaan raha-asioiden/omaisuuden hoito kuuluu ensisijaisesti asiakkaalle itselleen, hänen omaisilleen tai edunvalvojalle. Henkilökunta ei osallistu asiakkaan omaisuuden ja raha-asioiden hoitamiseen. Mikäli asiakas tai hänen omaisensa ei pysty huolehtimaan taloudellisista asioista järjestetään asiakkaalle edunvalvoja.

Kotihoidon käyttöön luovutetaan avain jos asiakkaalla on toimintakyvyn ongelma, joka vaikeuttaa oven avaamista, esim. liikkuminen on hankalaa tai kuulo on alentunut. Turvapuhelinasiakkaiden on välttämätöntä luovuttaa avain mahdollista auttamiskäyntiä varten. Luovuttamisesta laaditaan kirjallinen sopimus. Kotihoito ei käy asiakkaan asunnossa asiakkaan poissa ollessa. Asiakkaan/omaisen tulee ilmoittaa oman alueen hoitajille poissaolosta.

Ensisijaisesti asiakas/omaiset hoitavat kotihoidon asiakkaan **lemmikkieläimet**. Eläimistä on tärkeää tiedottaa kotihoidolle työntekijöiden mahdollisten allergioiden huomioimiseksi.

Asiakkaan asunnossa edellytetään tupakoimattomuutta hoitohenkilökunnan läsnä ollessa työsuojelullisista syistä.

Asiakkaan tai omaisten on huolehdittava puiden pilkkomisesta ja puiden kantamisesta. Lumitöinä kotihoito puhdistaa asuntoon menevät portaat. Kotihoitohenkilöstön tehtäviin ei kuulu leikata nurmikkoja tai tehdä puutarhatöitä. Omaiset huolehtivat mm. kukkien kastelun, eläinten ruokkimisen, talon lämmittämisen ym. kun asiakas ei ole kotona.

Onnistunut kotihoito edellyttää sitä, että ammatilliselle toiminnalle ja laadukkaalle palvelulle asetetut työsuojelulliset kriteerit täyttyvät. Alla on lueteltu tilanteita, joissa työsuojelulliset näkökulmat nousevat käytäntöä ohjaaviksi tekijöiksi:

- voimakkaasti päihtyneen asiakkaan yleistila tarkistetaan ja palataan palvelun toteutukseen asiakkaan selvittyä
- kotihoidon läsnä ollessa asiakkaan ei tule tupakoida
- asiakas käyttää hänelle annettuja apuvälineitä: ergonominen työskentely (mm. nostot, siirrot)
- asiakkaan kotona olevat viialliset sähkölaitteet, joita hoitohenkilökunta käyttää, tulee asiakkaan korjauttaa tai hävittää
- kodissa on paloturvallisuutta edistäviä välineitä
- henkilöstö käyttää suojavaatteita ja suojakäsineitä (aseptinen työskentely)
- pihojen riittävä valaistus ja hiekoitus talvella, piha aurattuna
- henkilöstö ei kuljeta asiakasta autolla
- parityöskentelyn mahdollisuus

5. Palveluseteli

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaisesti palveluseteli on kuntayhtymän oman toiminnan lisä ja/tai vaihtoehto, jolla voidaan järjestää palveluja kuntalaisille. Asiakas itse valitsee haluaako hän käyttää palveluseteliä palvelun hankkimiseen. Kuntayhtymä sitoutuu maksamaan yksityisen palveluntuottajan antamasta palvelusta tietyn osuuden kustannuksista. Kuntayhtymä hyväksyy ne palveluntuottajat, joiden palvelujen ostamiseen palveluseteliä voidaan käyttää. Kotihoitopalvelujen määrärahasidonnainen palveluseteli kohdennetaan tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille.

6. Tuettu asuminen/yhteisöasuminen

Sosiaalihuoltolain 21 § 2 momentin mukaista tuettua asumista järjestetään iäkkäille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäisessä asumisessa. Hyvinvointikuntayhtymä tekee tiivistä yhteistyötä Kiinteistö Oy Kummatin ja vanhustenkotiyhdistysten kanssa, jotka ylläpitävät palvelukeskusten läheisyydessä sijaitsevia vuokra-asuntoja. Käytössä olevia tuetun asumisen yksiköitä ovat muun muassa kotihoitotalo Feenix, Marttilantien ryhmäasunnot, Kreivinajan vanhusten asunnot, Sotaveteraanien talo (Saaristokatu 29), Hopeataurin vuokra-asunnot/ Palokunnankatu 8 C ja D, Puistolän rivitaloasunnot, Paavolatalo, Rauhalan ryhmäasunto Vihannissa ja Jokikartanon pihapiirin rivitaloasunnot Pyhäjoella.

Tuetussa asumisessa asiakas saa kotihoidon palveluja tehostetusti klo 7.00 - 21.00. Yöaikaiseen palvelutarpeeseen vastataan vaativan kotisairaanhoidon toiminnalla, palvelukeskusten henkilökunnan tai muiden toimijoiden avulla. Hakemukset tuettuun asumiseen käsitellään SAS-työryhmässä ja varsinaisen asukasvalinnan tekee vuokranantaja SAS-ryhmän esityksestä.

7. Asumis- ja hoivapalvelu

Palveluasumisen lähtökohta on, että kaikki kotona asumista tukevat palvelut on arvioitu ja käytetty. Asumis- ja hoivapalvelujen tavoitteena on tarjota kodinomaisissa ympäristöissä hoivapalveluja paikallisen tarpeen mukaan niille ikääntyneille henkilöille, jotka eivät enää tehostetun kotihoidon palvelujen turvin selviydy arjesta kotona. Hoito ja palvelu tuotetaan yksilöllisten tarpeiden pohjalta noudattaen voimavara- ja toimintakykyä tukevaa työskentelyotetta. Ikääntyneelle ja hänen omaiselleen turvataan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa hoidon ja palvelun suunnitteluun ja toteutukseen.

Hoitotyössä noudatetaan asiakaslähtöisyyden periaatetta. Hoito- ja kuntoutumissuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa. Jokaiselle asiakkaalle on nimetty omahoitaja, joka vastaa asiakkaan suunnitelman mukaisen hoidon ja palvelun toteutumisesta sekä yhteistyöstä omaisten ja muiden läheisten kesken. Omaisia kannustetaan osallistumaan hoitoon, virikkeiden mahdollistamiseen ja yhteistyöhön henkilökunnan kanssa. Hoitohenkilökunta järjestää yksilöllisiä virikkeitä mahdollisuuksien mukaan ja kolmannen sektorin eri toimijat järjestävät sosiaalista kanssakäymistä edistäviä tapahtumia. Kokonais-

valtainen ja ympärivuorokautinen hoito sisältää myös elämän loppuvaiheen hyvän saattohoidon.

Palveluasumisessa asiakkaan asumisen perustana on asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481 / 1995) mukainen vuokrasopimus.

Asiakasmaksut perustuvat suunnitelmassa sovittuihin palveluihin, jolloin asiakas maksaa tehostetussa asumispalvelussa asumisestaan vuokran, ateriat, lääkkeet, tukipalvelumaksun ja tulojen mukaisen hoitomaksun sekä hoivahoidossa asiakasmaksuasetuksen mukaisen hoitomaksun. Asiakkaalla on mahdollisuus hakea Kansaneläkelaitokselta eläkettä saavan hoitotukea ja lisäksi asumispalvelussa asumistukea.

7.1. Asumis- ja hoivapalveluihin hakeutuminen ja myöntämisen perusteet

Asiakkaaksi hakeutumisen aloite tulee yleensä asiakkaalta itseltään tai omaiselta mutta myös sairaalasta tai terveyskeskuksen osastoilta. Asumispalvelun tarve ilmoitetaan suullisesti tai kirjallisesti SAS (selvitä, arvioi, sijoita) - palveluohjaajalle ja asiakkaan on oltava tietoinen ilmoituksen tekemisestä. SAS-palveluohjaaja arvioi asumis- ja hoivapalvelutarpeen laaja-alaisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheisensä sekä hoitoon osallistuvien kanssa. Palvelutarpeen arvioinnin välineinä käytetään muun muassa RAVA-, CDR- ja MMSE -mittareita, joiden avulla selvitetään asiakkaan jäljellä olevaa toimintakykyä ja toimintakyvyn vajauksesta johtuvaa palvelu- ja hoitotarvetta. Käytettyjen mittareiden lisäksi arvioidaan myös asiakkaan kokonaisvaltainen elämäntilanne ja kotiin annettavien palvelujen riittävyys.

Moniammatillinen SAS-työryhmä kokoontuu kahden viikon välein käsittelemään saapuneet hakemukset. Päätöksen asumis- ja hoivapalvelujen myöntämisestä tai kieltämisestä tekee työryhmän puheenjohtaja. Päätös saatetaan aina kirjeitse tiedoksi asiakkaalle tai hänen nimeämälleen henkilölle.

Asumis- ja hoivapalvelut myönnetään asiakkaille, joiden toimintakyky on alentunut siten, että RAVA -arvo on yli 3,2 tehostettuun palveluasumiseen ja 3,7 hoivahoitoon sekä MMSE pistemäärä on 20 tai alle.

Kotikuntalain mukaan se, joka haluaa hakea toisen kunnan asukkaaksi, mutta ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan itsenäisesti, voi hakea tämän kunnan hoitopaikkaa samoin perustein ja kriteerein kuin jos olisi kunnan asukas.

7.2. Palveluasuminen

Sosiaalihuoltolain 21 § 3 momentin mukaista palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon ja palvelut. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Hyvinvointikuntayhtymän omana palvelutuotantona ei järjestetä palveluasumista vaan hyvinvointikuntayhtymä ostaa palveluasumisen yksityiseltä palveluntuottajalta tarpeen mu-

kaan. Palveluasumisen tehtävänä on tukea asiakkaan yksilöllisyyttä, itsenäisyyttä ja omatuomisuutta turvallisessa ja mahdollisimman kodinomaisessa ympäristössä.

7.3. Tehostettu palveluasuminen

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan ympärivuorokautisen hoidon järjestämistä. Tehostettu palveluasuminen voi olla joko lyhyt- tai pitkäaikaista. Hyvinvointikuntayhtymässä tehostettua palveluasumista järjestetään Mainingin, Salonkartanon, Kotirannan, Puistolän, Mäkelänrinteen, Ukonmäen ja Jokikartanon palvelukeskuksissa. Lisäksi hyvinvointikuntayhtymä ostaa tarvittaessa lisäpaikkoja yksityisiltä palveluntuottajilta.

7.4. Lyhytaikainen palveluasuminen ns. vuoro hoito

Vuoro hoito tukee iäkkäiden henkilöiden kotona asumista ja omaishoitajan jakamista. Lyhytaikainen palveluasumisen tarve syntyy asiakkaan lyhytaikaisen toimintakyvyn laskun ja siitä kuntoutumisen tai kotona toteutettavaa hoitoa tukevan syyn vuoksi. Lyhytaikaisen hoidon avulla järjestetään omaishoidon lakisääteiset vapaat 3 vrk/kuukaudessa, jatkohoito tarpeen mukaan kotiutumsvaiheessa kotihoidon asiakkaille ja tarvittaessa palvelutarpeen arviointijakso. Vuoro hoitoa ei järjestetä asumisen ongelmista johtuvista syistä. Vuoro hoitoa järjestetään ensisijaisesti Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän omissa palvelukeskuksissa Mainingissa, Ukonmäellä, Mäkelänrinteellä, Jokikartanossa ja Puistolassa. Tavoitteena on yksilöllinen toimintakykyä tukeva hoito, joka edistää kotona selviytymistä. Hoitajakso järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisesti ja siitä sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa ja/tai omaishoidon sopimuksessa. Lyhytaikaisessa vuoro hoidossa ollessaan asiakkaalla on mukanaan omat lääkkeet, hygieniatuotteet, vaatteet ja henkilökohtaiset apuvälineet. Asiaksmaksu on määritelty erikseen.

7.5. Laitospalvelu/hoivahoito

Hoivahoito on pitkäaikaista laitoshoidoa henkilölle, joka tarvitsee apua, hoitoa tai muuta huolenpitoa tai jonka terveydentila edellyttää seurantaa ja sairaanhoidollisia toimenpiteitä niin paljon, ettei sitä voida järjestää ympärivuorokautisesti hänen kotonaan tai tehostetussa palveluasumisessa. Laitoshoidoa voidaan järjestää ainoastaan silloin kun siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuden tai potilasturvallisuuden liittyvät perusteet. Hyvinvointikuntayhtymässä laitospalveluja järjestetään Mainingin, Kotirannan, Jokikartanon ja Mäkelänrinteen palvelukeskuksissa.

8. Sotaveteraanietuudet

Maksuttomia rintamaveteraanien palveluja voi saada vuosien 1939 - 1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelutunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani sekä sota-arkiston (laki 1039/97) todistuksella sotatoimiin osallistunut henkilö. Etuudet myönnetään tarvelähtöisesti palvelun saamisen kriteerien perusteella. Rintamaveteraaneilla on oikeus saada kaikkia

mutakin ikääntyvälle väestölle suunnattuja palveluja palvelujen saamisen kriteerien ja asiakasmaksujen mukaisesti.

Haja-asutusalueella asuville veteraaneille myönnetään maksutonta **aurauspalvelua**, jonka enimmäiskorvaus 250 € vuodessa.

Kotona asuville veteraaneille myönnetään **50 maksutonta ateriala** vuodessa kotiin kuljetettuna tai lounasta paikan päällä syötynä palvelukeskuksissa: Jokikartano, Kreivinaika, Maininki, Mäkelänrinne, Puistola, Salonkartano tai Ukonmäki. Ateriapalveluseteleitä saa veteraanasiamieheltä.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän kuntoutustyöryhmä vahvistaa kriteerit ja myöntää veteraaneille **avo- ja laituskuntoutusta**. Avokuntoutusta varten tarvitaan SV3FM lääkärin lausunto ja laituskuntoutusta varten lääkärin laatima kuntoutussuunnitelma. Kuntoutuspyyntö ilmoitetaan kuntoutuksen ohjaajalle.

Veteraaneille korvataan vuosittain 250 € suuruinen **hammashuolto**.

Veteraaneille myönnetään **kuljetuspalveluseteleitä**, joita he voivat käyttää alueella linja-autossa, paikallisliikenteessä ja kuntien reittiliikennevuoroissa. Kuljetuspalveluseteleitä saa veteraanasiamieheltä.

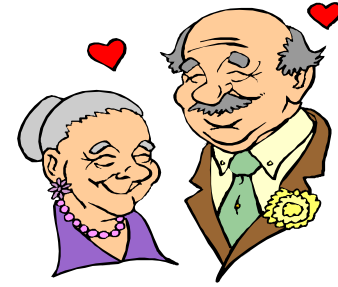
Veteraanien luo tehdään maksuton **palvelutarpeen arviointi**, jossa keskustellaan kotona pärjäämistä edesauttavista palveluista. Kotikäyntejä tekevät veteraanasiamies ja palveluesimiehet.

Terveyskeskuksen vastaanotto ja poliklinikkakäynnit ovat veteraaneille maksuttomia.

Veteraanitunnuksella tai sota-arkiston todistuksella voi lunastaa maksutta kuntosalilla **Vesipekan veteraanipassin**, jolla voi käydä uimassa ja kuntosalilla. Veteraaneille on auton **vapaa pysäköinti OYS:n paikoitusalueella**. Pysäköintilipun saa veteraanasiamieheltä.

Liite

Suositukset vanhuspalvelujen hoidon porrastuksesta Raahen seutukunnassa vuonna 2016

Suosituksset vanhuspalvelujen hoidon porrastuksesta Raahen seutukunnassa vuonna 2016

Rava- indeksi	Muistisairauden vaikeusaste	Mahdollinen palvelu	Hoitopaikkavaihtoehdot
2,7-4,03		vuorohoito	perhehoito, Mäkikoti, Mäkelänrinteen Pihlaja, Jokikartano Valkama, Puistola, Ukonmäki Muistola
2,0 -		kotihoidon tukipalvelut päivätoiminta säännöllinen kotihoito	- koti - päivätoiminta Kreivinaika, Mäkelänrinne, Jokikartano, Ukonmäki
2,7 -	CDR yli 1, MMSE alle 20	kotihoidon tukipalvelut päivätoiminta säännöllinen kotihoito omaishoidon tuki (palkk.ryhmä 1) yhteisöasuminen, palveluasuminen	- koti - vanhustentaloasuminen Raahen: Hietikon ryhmäkoti, Feenix kotihoitotalo Siikajoki: Paavola-talo yksityinen palveluasuminen
3,2 –		kotihoidon tukipalvelut, päivätoiminta säännöllinen kotihoito omaishoidon tuki (palkk.ryhmä 2) tehostettu palveluasuminen	- koti Raahen: Maininki, Kotiranta, Salonkartano Pyhäjoki: Jokikartano Siikajoki: Mäkelänrinne, Puistola Vihanti: Ukonmäki yksityinen palveluasuminen
3,7 –		kotihoidon tukipalvelut päivätoiminta säännöllinen kotihoito omaishoidon tuki (palkk.ryhmä 3) tehostettu palveluasuminen pitkäaikainen laitoshoido lääketieteellisin perustein	- koti Raahen: Maininki Onnentupa, Kotiranta Valkama Pyhäjoki: Jokikartanon Lohela Siikajoki: Mäkelänrinne seutuhoiva

Mikäli RaVa-indeksi jää alle 2, niin silloin on useimmiten kyse ajoittaisesta hoidon tarpeesta, johon riittävät tilapäiset kotihoidon käynnit tai yksityiset palvelut. Muistisairaiden kohdalla kotihoidon palvelut voivat tulla kysymykseen vaikka RaVa jää alle 2 tai asiakkaan kokonaistilanteessa on muita hoidon tarpeeseen vaikuttavia asioita. Hoidon porrastus perustuu vanhuspalvelulakiin ja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän hallituksen hyväksymiin hoidon ja hoivan palveluiden myöntämisperusteisiin.

